

okunacak kitaplar

DOĞU
TÜRKİSTAN
SEYAHATNÂMESİ

KAYBOLANLARIN
İZİNDE

DR. KÜRŞAT YILDIRIM
ELVİN YILDIRIM

BILGEOĞUZ

DOĞU TÜRKİSTAN SEYAHATNÂMESİ

DR. KÜRŞAT YILDIRIM
ELVİN YILDIRIM

Yayın No: 728

Genel Yayın Yönetmeni	Oğuzhan Cengiz
Genel Koordinatör	Ceyhun Çağatay Demir
Editör	Mustafa Erdem Kafkaslıoğlu
Kapak Tasarım	Ercan Portakal
Mizanpaj	Burhan Maden
ISBN	978-605-9960-30-4
T.C. Kültür ve Turizm Bakanlığı	
Sertifika No	12460
Matbaa Sertifika No	31253
Baskı Tarihi	Nisan 2015
Baskı Cilt	Gamze Yayıncılık
	Güneşli Evren Mh. Gülbahar Cd.
	8. Sk. No:58/A Bağcılar
	Bakırköy/İSTANBUL
Satış / Pazarlama	Yiğit Turunç

BİLGE OĞUZ

Alemdar Mh. Molla Fenari Sk. No:35/B

Cağaloğlu - Fatih/İSTANBUL

Tel: +90 212 527 33 65 - 66 Faks: +90 212 527 33 64

www.bilgeoguz.com.tr

bilgi@bilgeoguz.com.tr - bilgekitap@gmail.com

[f/bilgeoguzyayinlari](https://www.facebook.com/bilgeoguzyayinlari) [t/bilgeoguzkitap](https://www.twitter.com/bilgeoguzkitap)

Bu kitabın yayın hakkı, yazarıyla yapılan sözleşme gereği Bilgeoğuz Yayınlarına aittir. Kitabın hukuki sorumluluğu yazarına aittir, kitapta yer alan fikir ve önermeler yayınevine yasal bir sorumluluk doğurmaz. Kaynak gösterilmeden kitaptan alıntı yapılamaz. Yayınevinin yazılı izni olmadan radyo ve televizyona uyarlanamaz. Oyun, CD/DVD veya manyetik bant haline getirilemez. Fotokopi ya da herhangi bir yöntem ile çoğaltılamaz.

İçindekiler

ÖNSÖZ	1
1. TÜDYANG	2
<i>Doğu Türkistan'daki Necip Dostlarımıza İthaf Olunur...</i>	
Buğra Kaya İnceoğlu	18
Aliye Yıldızlı	22
2. MAN	23
Shamsi Saliyev	27
Buğra Yılmaz Kaya Paçalılar	29
Ercan Toprak	30
Ali Şahin	31
Ali Kaya	32
Muhammed Mahir	33
Ali Ulu Çarık	34
Yeni Dünya	35
3. DUNHUANG	36
Yunus Kaya Çaycı	37
Çaycı Çaycı	38
Özkan Çaycı	39
4. KUMUL VE BARKAN	40
Yunus Çaycı	41
Yunus Çaycı	42
Yunus Çaycı	43
Yunus Çaycı	44
Yunus Çaycı	45
Yunus Çaycı	46
Yunus Çaycı	47
Yunus Çaycı	48
Yunus Çaycı	49
Yunus Çaycı	50
Yunus Çaycı	51
Yunus Çaycı	52
Yunus Çaycı	53
Yunus Çaycı	54
Yunus Çaycı	55
Yunus Çaycı	56
Yunus Çaycı	57
Yunus Çaycı	58
Yunus Çaycı	59
Yunus Çaycı	60
Yunus Çaycı	61
Yunus Çaycı	62
Yunus Çaycı	63
Yunus Çaycı	64
Yunus Çaycı	65
Yunus Çaycı	66
Yunus Çaycı	67
Yunus Çaycı	68
Yunus Çaycı	69
Yunus Çaycı	70
Yunus Çaycı	71
Yunus Çaycı	72
Yunus Çaycı	73
Yunus Çaycı	74
Yunus Çaycı	75
Yunus Çaycı	76
Yunus Çaycı	77
Yunus Çaycı	78
Yunus Çaycı	79
Yunus Çaycı	80
Yunus Çaycı	81
Yunus Çaycı	82
Yunus Çaycı	83
Yunus Çaycı	84
Yunus Çaycı	85
Yunus Çaycı	86
Yunus Çaycı	87
Yunus Çaycı	88
Yunus Çaycı	89
Yunus Çaycı	90
Yunus Çaycı	91
Yunus Çaycı	92
Yunus Çaycı	93
Yunus Çaycı	94
Yunus Çaycı	95
Yunus Çaycı	96
Yunus Çaycı	97
Yunus Çaycı	98
Yunus Çaycı	99
Yunus Çaycı	100

İçindekiler

ÖNSÖZ	11
1 LUOYANG	13
Eski Çin Payitahtında	14
Beyaz At Tapınağı: Bir Budizm Beşiği	15
Ejderha Kapısı Mağaraları	19
Xian'a Yolculuk	22
2 XİAN	23
Shaanxi Şehir Müzesi	23
Büyük Yaban Kazı Pagodası	24
Da-ci-en Tapınağı	26
Xian Şehir Surları	27
Çan Kulesi	29
Müslüman Mahallesi	32
Xian Ulu Camii	34
Yaşlı Dungan	37
3 DUNHUANG	39
Yeşimtaş Kapısı Geçidi	41
Güney Geçidi	43
Dunhuang Bin Buda Mağaraları	46
4 KUMUL VE BARKÖL	51
Eyidgâh Cami	52
Kumul Hanları Türbesi	54
Kumul Mukam Merkezi	56
Bügür Kadim Şehri	59
Kadim Lapçuk Şehri	63
Misafir Edilmemiz	66

Bir Türkistan Sabahı Uyanmak	67
Çinli Kızlar.....	67
Nan ve Samsa	68
Kadim Gözetleme ve İşaret Kuleleri.....	69
Aratam'da Ming Öy veya Uygur Öy Buda Tapınağı	72
Uygur Şehir	74
Saka Su veya Saka Sofa	76
Kumul Karızları	77
Türkler ve Tabiat.....	77
Kumul'un Stratejik Değeri.....	78
Kumul Kavunu ve Cıkdesi.....	79
Aratürük.....	80
İlk Yerleşim Yerinde	82
Beltir Geçidi.....	84
Aratürük Müzesi.....	86
Kadim Bay Şehri	87
Barköl Seyahati ve Kadim Karasu Şehri	89
5 TURFAN	93
Otele Yerleşmemiz.....	94
Tarihte Turfan.....	95
Buyluk.....	96
Kadim İdikut Şehri.....	99
Yalkun Dağ	108
Türk Medeniyeti ve Turfan	109
Kadim Yargol Şehri	110
Güney Kapısı	112
Ana Cadde.....	112
Güney Buda Tapınağı.....	113
Şehrin Caddelerinde.....	114
Büyük Buda Tapınağı'na Doğru	115
Bezekli Bin Buda Mağaraları	121
Turfan Karızları	125

6	KUÇA.....	129
	Uygurlardan Öğrenmemiz Gereken Bazı Dersler.....	131
	Kızıl Bin Buda Mağaraları.....	133
	Kızılğaha İşaret ve Gözetleme Kulesi.....	136
	Kadim Subaşı Şehri.....	138
	Kuçá Surları.....	140
	Kuçá Camisi ve Hoca İshak Veli'nin İslâm Birliđi Mücadelesi....	143
7	KAŞGAR.....	145
	İç Çekenler.....	145
	"Yeni Topraklar".....	146
	Kaşgar'a Varış.....	146
	Kaşgarlı Mahmud'un Huzurunda.....	148
	Yusuf Has Hacip'in Huzuruna Yolculuk.....	152
	Mora Gözetleme Kulesi ve Buda Manastırı.....	154
	Eski Şehir.....	157
8	YARKEND VE HOTEN.....	161
	Güney Uygurlarının Kùltürleri ve "Kara Türk".....	161
	Amannisahan ve On İki Mukam.....	163
	Azna Camisi.....	165
	Hoca Muhammed Şerif.....	167
	Hoten'e Hareket.....	167
	Hoten'in Tarihî Ehemmiyeti.....	168
	"Halk" Meydanı ve Kurban Tulum.....	168
	Malikavad Kadim Şehri.....	170
	Yotkan Kadim Şehri.....	172
	Layka ve Bozak Köylerinde.....	174
9	ÇERÇEN.....	177
	Keriye'ye Yolculuk.....	177
	Türklük ve Namaz.....	178
	Çerçen Cođrafyası.....	180
	Çerçen Zaganluk Mumyaları.....	181

10 ÇAKILIK VE MİRAN	191
Çakılık Şehri	191
Miran'a Yolculuk	192
Kadim Miran Şehri	193
Şehrin Sokaklarında	196
Dönüş Yolunda	204
11 Türkiye'ye Dönüş	207

ÖNSÖZ

Milâttan önceki devirlerden beri bugün İpek Yolu denen çok geniş bir sahada kervanlar gidip geldi. Bu kervanlardaki yorgun develer sadece ticaret malları taşımıyorlardı. Sırtlarında siyaset, kültür ve din de vardı. Çin payitahtı Xian'ın merkezinde veya Hoten'in ücra bir köşesinde aynı ruh hâlini hissetmemek mümkün değildi. Bunun mânâsı bu iki yerin tarihî bir birliktelik içinde olduğu faraziyesi de değildi. Çin'in içlerinden başlayan ve bugünkü Doğu Türkistan topraklarından geçen İpek Yolu'nun doğu kısmı, hayaller ve hülyalarla süslü bir geçidi andırmaktaydı.

İpek Yolu artık yok; çünkü Doğu Türkistan toprakları kapandı. Her şey ötüp gitti. Hotenli destancının nağmeleri Çin saraylarının duvarlarında yankılanmıyor bundan böyle. Her yeri kum bastı ve kandil ışıklarında yazılan tarihlerin mürekkepleri bitti. Develerin çanları sustu ve dünyanın dört bir yanından gelen kıymetli malları satan Kaşgarlı tüccar dükkânını bir daha hiç açmadı. Peki, miskin Budistlerin ebediyen uykuya dalmasına ne demeli? Ya Mahmud'un Opal Köyü'ndeki yalnızlığına? Kumul'da meşrep kurulmuş haberi olan var mı?

Doğu Türkistan neydi ve İpek Yolu'nda ne vardı? Bunlardan arda kalan son birkaç şey üzerine yazıp çizebilmek üzere Doğu İpek Yolu olarak adlandırılabilen bir sahada 19 Temmuz-17 Ağustos 2013 tarihlerinde toplam 15.000 kilometre kara ve tren yolu kat ettik. 10.000 poz civarında resim çektik ve 100 civarında video kaydettik. Çin'in içlerinden başlamak üzere İpek Yolu üzerindeki Doğu Türkistan şehirlerini gezen bizler, şahsî müşahedelere ve siyasî meselelere pek az

Türklüğün kalbinde havayı solumuş, toprağı elle-
miştik. Binlerce yıl sonra ata yurdumuza gelmiş ol-
maktan o kadar mutluyduk ki acıkmıyor ve susamı-
yorduk; sanki bir hayal âleminde kuğuların üzerinde
öz memleketimizin semalarında süzülüyorduk.

İpek Yolu artık yok; çünkü Doğu Türkistan toprakla-
rı kapandı. Her şey ötüp gitti. Hotenli destancının
nağmeleri Çin saraylarının duvarlarında yankılanmı-
yor bundan böyle. Her yeri kum bastı. Kandil ışıkla-
rında yazılan tarihlerin mürekkepleri bitti. Develerin
çanları sustu, Kaşgarlı tüccar dükkânını bir daha hiç
açmadı. Peki, miskin Budistlerin ebediyen uykuya
dalmasına ne demeli? Ya Mahmud'un Opal Köyü'n-
deki yalnızlığına? Kumul'da meşrep kurulmuş
haberi olan var mı?

Doğu Türkistan ve İpek Yolu'nda Kaybolanların
İzi'ni sürmeye ne dersiniz?

978-605-9960-30-4
9 786059 996030
bilgeoguz.com.tr
sertifika no: 12460
Tavsiye Edilen Perakende Satış Fiyatı 18

BILGEOĞUZ

f /bilgeoguzyayinlari
t /bilgeoguzkitap

